
Uitgaven leerplicht door gemeenten

23805

eindrapport

29 november 2023

I Inhoudsopgave

1 Inleiding	3
2 Onderzoeksaanpak	4
2.1 Uitgangspunten van de aanpak.....	4
2.2 Steekproef.....	5
3 Uitkomsten uitgaven leerplicht 2021-2022	8
3.1 Totale uitgaven leer- en kwalificatieplicht.....	8
3.2 Onderscheid in wettelijke en bovenwettelijke taken.....	9
3.3 Uitgaven leer- kwalificatieplicht naar combinaties van kenmerken	11
4 Conclusie	14
Bijlagen	15
A. Gemeentelijke indeling structuurkenmerken	15

Auteurs:
drs. W. Nijhof
dr. J.C. van Rij

© 2023; Cebeon Centrum Beleidsadviseerend Onderzoek. Auteursrechten voorbehouden. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitale verwerking of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Cebeon

1 Inleiding

achtergrond

Ingrado wil voor verschillende typen gemeenten meer inzicht krijgen in de uitgaven aan de leerplichttaken zodat leden van Ingrado deze met elkaar kunnen vergelijken en het gesprek daarover met elkaar aan kunnen gaan.

Daarbij dient rekening te worden gehouden met de wijze waarop de taak is belegd:

- a) gemeenten die zelf uitvoering geven aan de leerplichttaak;
- b) gemeenten die samenwerken met andere gemeenten, in een gemeenschappelijke regeling (Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) of die de leerplicht hebben ondergebracht bij een andere (contact) gemeente.

centrale onderzoeksvraag

Centraal staat de vraag wat de uitgaven voor de leerplichttaak door gemeenten zijn. Deze uitgaven moeten voor verschillende typen gemeenten inzichtelijk worden gemaakt; daarbij gaat het om de omvang, stedelijkheid, het aandeel jongeren, de sociaal-economische status (ses) alsmede organisatiekenmerken (in een RBL, via een samenwerkende gemeente of zelfstandig) van de gemeente. Met deze rapportage kunnen gemeenten binnen en buiten de steekproef hun uitgaven spiegelen met deze typen gemeenten (zie bijlage A om te lezen hoe dit werkt).

leerplicht en kwalificatieplicht

Het gaat in dit onderzoek om de uitgaven aan de leerplichttaak (doelgroep 5-16 jaar) én de kwalificatieplicht (doelgroep 16-18 jaar zonder startkwalificatie). Binnen het totaal van deze uitgaven zijn de uitgaven voor wettelijke taken onderscheiden van de uitgaven voor bovenwettelijke taken. Kosten voor jongeren zonder startkwalificatie in de leeftijd van 18 tot 23 jaar vallen buiten het onderzoek.

onderzoeksmethode

Voor dit onderzoek heeft er een uitvraag plaatsgevonden bij gemeenten en RBL's naar de uitgaven voor leerplichttaken, op basis van hun (financiële) administratie. Bij gemeenten en RBL's voldeden de registraties niet altijd om deze gegevens gemakkelijk boven tafel te krijgen. In de gevallen waar dat niet mogelijk bleek, is een aanvullende uitvraag (op basis van fte's) gedaan (zie hoofdstuk 2 voor een nadere toelichting).

Dit onderzoek heeft plaatsgevonden bij een steekproef van gemeenten. Het is mogelijk gemeenten dan wel nieuwe jaren aan de huidige uitvraag toe te voegen waardoor een diepergaand en meerjarig beeld ontstaat.

indeling rapportage

In deze rapportage worden de uitkomsten van de uitvraag in beeld gebracht. Eerst wordt er stil gestaan bij de onderzoeksmethode en de steekproef (hoofdstuk 2). Daarna wordt ingegaan op de uitkomsten van de uitgaven voor leer- en kwalificatieplicht voor de responderende gemeenten (hoofdstuk 3). Er wordt afgesloten met een concluderend hoofdstuk.

2 Onderzoeksaanpak

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de uitgangspunten van de onderzoeksaanpak (paragraaf 2.1) en de steekproef (paragraaf 2.2).

2.1 Uitgangspunten van de aanpak

een gerichte verdieping op financiële basisgegevens (grootboeken)

Gemeenten worden geacht hun lasten en baten op het gebied van Educatie te boeken op één van de volgende taakvelden¹:

- 4.1 basisonderwijs
- 4.2 onderwijshuisvesting
- 4.3 onderwijsbeleid en leerlingzaken waaronder vallen:
 - onderwijsondersteuning: ondersteuning leerkrachten en directie;
 - uitgaven voor bijzonder onderwijs (inclusief bewegingsonderwijs en schoolzwemmen voor leerlingen bijzonder onderwijs);
 - achterstandenbeleid;
 - coördinatie samen naar school, passend onderwijs;
 - volwasseneneducatie;
 - peuterspeelzalen;
 - leerlingzorg en leerlingbegeleiding;
 - leerlingenvervoer (inclusief leerlingenvervoer voor leerlingen openbaar onderwijs);
 - **stimuleren schooldeelname: leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten.**

Hieruit blijkt dat gemeenten op het taakveld 4.3 naast de uitgaven voor leerplicht ook andere taken verantwoorden. In het onderzoek zijn daarom de bestedingen voor leerplicht afgezonderd van andere uitgaven op taakveld 4.3. Dit betekent dat voor het beantwoorden van financiële onderzoeksvragen een extra bestudering van gemeentelijke administraties en boekingen (baten/lasten op ‘grootboekniveau’) noodzakelijk is. Dit hebben we gedaan door naast de uitvraag van gemeentelijke uitgaven een uitdraai uit de financiële administratie op te vragen om zo gericht verdiepende vragen te kunnen stellen.

onderscheid wettelijke en bovenwettelijke leerplichttaken

Voor het onderzoek sluiten we aan bij de basistaken zoals opgenomen in de Leerplichtwet. Dit zijn de taken die gemeenten volgens de wet moeten uitvoeren. Naast deze basistaken vanuit de wet is de methodische aanpak schoolverzuim (MAS), en een deel preventieve inzet, inmiddels vrijwel overal onderdeel geworden van de basisaanpak. Het zijn feitelijk geen wettelijke taken maar het zijn wel vaste onderdelen van de gemeentelijke aanpak. We hebben deze onderdelen meegenomen, ook omdat deze onderdelen moeilijk zijn af te zonderen in de taakuitvoering en administratie. In de afbakening sluiten we aan op de Formatietool Leerplicht van Ingrado/Berenschot (module 1 en 2).

¹ Gemeenten dienen hun financiële administratie in te richten op basis van een taakveldstructuur om te zorgen dat uitgaven geaggregeerd kunnen worden en kunnen worden vergeleken tussen gemeenten.

vooronderzoek bij een steekproef van gemeenten en investeren in de relatie

Wij zijn uitgegaan van een netto (gestratificeerde) steekproef van 50 gemeenten met als streven om van minimaal 30 gemeenten gegevens in het onderzoek te betrekken. Om vóór de feitelijke inventarisatie al enig zicht te hebben op de uitvoering van de leerplichttaak, hebben we de gemeenten met een ‘intakegesprek’ benaderd. Daarin is aan de orde gekomen of de gemeente de leerplichttaak zelf uitvoert of (deels) uitbesteed aan een RBL of een andere gemeente (SWG²), of deze juist uitvoert voor andere gemeenten. Daarnaast is inzicht verkregen of er bovenwettelijke taken worden uitgevoerd, welke accenten er worden gelegd in het beleid en hoe de leerplichttaak is gepositioneerd in de gemeentelijke organisatie. Met deze informatie hebben we de uitvraag verder aangescherpt en afgestemd op de feitelijke situatie van de gemeente of RBL.

uitvraag: aandacht voor niveau waarop uitgaven worden geregistreerd

Vervolgens heeft de feitelijke uitvraag van de uitgaven en fte-inzet plaatsgevonden. Er zijn gegevens uitgevraagd voor de realisatie 2021 en 2022. In geval van een samenwerking in een RBL of SWG is ook uitgevraagd of de feitelijke inzet voor de individuele gemeenten die hieraan deelnemen wordt geregistreerd. Als er geen feitelijke inzet voor individuele gemeenten wordt geregistreerd zijn de uitgaven via een verdeelsleutel aan de deelnemende gemeenten toegerekend. In de praktijk wordt veelal gerekend met een verdeelsleutel als het aantal jongeren of inwoners zonder rekening te houden met andere kenmerken die ook van invloed kunnen zijn op de kosten per gemeente (zoals de mate van verstedelijking of de sociaaleconomische status van inwoners).

De antwoorden op onze vragen zijn vaak deels door de financiële afdeling en deels door beleid/uitvoering aangeleverd.

analyse

De uitgaven zijn geanalyseerd op het niveau van de kosten per jongere (5-18 jaar) zodat inzichten ontstaan hoe de uitgaven van gemeenten zich onderling tot elkaar verhouden. Door gemeenten te vergelijken met relatief veel of weinig jongeren levert dit ook inzichten op in bijvoorbeeld schaaffecten.

2.2 Steekproef

selectiecriteria

De doelstelling bij het samenstellen van de steekproef van gemeenten was het verkrijgen van een goede afspiegeling van alle gemeenten in Nederland. Om tot een goede afspiegeling te komen zijn de volgende (structuur)kenmerken meegewogen:

- omvang van gemeenten in inwoners;
- gemeenten met relatief veel en weinig jongeren (per 1.000 inwoners), zowel totaal aantal jongeren (0-18 jaar), leerplichtige jongeren (5-16 jaar) en jongeren die vallen onder kwalificatieplicht (16-18 jaar);
- mate van verstedelijking van gemeten in omgevingsadressendichtheid. Deze maatstaf is ontleend aan de verdeling van gemeentefonds. Er zijn gemeenten geselecteerd met een lage, matige en hoge verstedelijkingsgraad;
- gemeenten ingedeeld naar meerkernigheid (kernen met minstens 500 adressen);

² Samenwerkende gemeente.

- de organisatie van de leerplicht- en kwalificatieplichttaak. Er zijn gemeenten geselecteerd die deze taken zelfstandig uitvoeren, die participeren in een RBL of die zijn aangesloten bij een SWG;
- de geografische spreiding van regio's. Er zijn regio's uit verschillende landsdelen geselecteerd.

In tabel 2.1 wordt - voor diverse structuurkenmerken - een vergelijking gemaakt tussen de populatie en de steekproef (gemeentelijke indeling 2022).

Tabel 2-1 Spreiding steekproef over structuurkenmerken gemeenten

Structuurkenmerk	Indeling (2022)	Totaal	Steekproef	Respons
Inwoners	0-20.000	72	10	6
	20-50.000	182	17	15
	50-100.000	58	10	6
	100.000+	32	13	6
Verstedelijking	zeer dun bebouwd	110	11	5
	dun bebouwd	100	11	9
	dicht bebouwd	75	12	6
	zeer dicht bebouwd	59	16	13
Aantal jongeren	weinig jongeren	85	13	7
	matig weinig jongeren	70	8	8
	matig veel jongeren	95	15	11
	veel jongeren	94	14	7
Organisatie leerplichttaken	RBL of SWG	156	18	22
	zelfstandige gemeente	188	32	11
Geografische spreiding	Groningen	10	2	1
	Friesland	18	2	0
	Drenthe	12	2	2
	Overijssel	25	4	1
	Gelderland	51	8	2
	Utrecht	26	4	2
	Noord-Holland	44	7	6
	Zuid-Holland	52	8	4
	Zeeland	13	2	3
	Noord-Brabant	56	5	10
	Limburg	31	5	2
Flevoland	6	1	0	
Totaal		344	50	33

respons buiten steekproef

In bovenstaande tabel is zichtbaar dat de respons van gemeenten die deelnemen in een RBL of SWG groter is dan de steekproef. Dit heeft er mee te maken dat in de steekproef een aantal gemeenten bleek te zijn opgenomen die participeren in een RBL of SWG die de uitgaven per gemeente inzichtelijk hadden. In deze RBL of SWG wordt dan met individuele gemeente afspraken gemaakt over de inzet, bijvoorbeeld in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). Daarom zijn de feitelijke kosten ook per gemeente geregistreerd. Het is in die RBL of SWG mogelijk geweest om zonder veel extra inspanning ook gegevens aan te leveren van gemeenten die niet in de steekproef waren opgenomen.

De respons is voldoende verspreid over (structuur) kenmerken. Wel is er sprake van een oververtegenwoordiging in bepaalde provincies en organisatievormen. Dit kan enige ruis veroorzaken indien bijvoorbeeld een bepaalde RBL relatief minder bovenwettelijke taken uitvoert.

aanvullende uitvraag bezetting

De aanvullende (fte) uitvraag is uitgezet bij circa 30 gemeenten. Uiteindelijk bleken nog 7 gemeenten, bovenop de respons in tabel 2.1, deze informatie te kunnen aanleveren. Hiermee is er van 40 gemeenten inzicht ontvangen in de totale inzet op leerplichttaken (2022).

Met behulp van gemiddelde salarislasten op basis van CAR UWO-salarisschalen (peilmoment 1-1-2022) is de fte-inzet van deze gemeenten omgezet naar euro's. Daarbij is gebleken dat deze uitgaven goed aansluiten op de respons van de gemeenten die volledig hebben gerespondeerd op de uitvraag. De uitkomsten van het onderzoek in het volgende hoofdstuk worden steeds gebaseerd op het totaal van responderende gemeenten (n=40). Bij de uitsplitsing naar wettelijk en bovenwettelijke taken ontbreekt dit inzicht bij de gemeenten die alleen gegevens van de aanvullende fte-uitvraag hebben aangeleverd. Dan worden de gegevens gebaseerd op n=33 (zie onderste regel in tabel 2.1).

3 Uitkomsten uitgaven leerplicht 2021-2022

In dit hoofdstuk worden de uitkomsten van de uitvraag van de uitgaven aan leerplichttaken (incl. kwalificatieplicht tot en met 18 jaar) in beeld gebracht. We zullen eerst de totale uitgaven voor de jaren 2021 en 2022 in beeld brengen (paragraaf 3.1). Vervolgens komt het onderscheid in wettelijke taken en bovenwettelijke taken aan bod (paragraaf 3.2). Ten slotte wordt ingezoomd op uitgavenpatronen bij combinaties van verschillende structuur- en organisatiekenmerken van gemeenten (paragraaf 3.3).

3.1 Totale uitgaven leer- en kwalificatieplicht

In tabel 3-1 zijn de totale uitgaven aan de leer- en kwalificatieplicht uitgedrukt per jongere, evenals de fte-inzet uitgedrukt per 10.000 jongeren. De uitgaven zijn gebaseerd op respectievelijk 32 (2021) en 40 gemeenten (2022). Dit verschil komt door de gemeenten die gegevens hebben aangeleverd in de aanvullende uitvraag (die alleen over 2022 ging). Respectievelijk 19 en 27 gemeenten hebben inzicht gegeven in de fte-inzet in 2021 en 2022.

Tabel 3-1: Totale uitgaven leer- en kwalificatieplicht in euro's per jongere (5-18 jaar) en fte-inzet per 10.000 jongeren, realisatie 2021 en 2022

Structuurkenmerk	Indeling gemeenten	Uitgaven per jongere 5-18 jaar		Fte-inzet per 10.000 jongeren 5-18 jaar	
		2021 n=32	2022 n=40	2021 n=19	2022 n=27
Inwoners	0-20.000	20	21	3	3
	20-50.000	23	28	2	3
	50-100.000	27	29	3	4
	100.000+	32	32	5	4
Verstedelijking	zeer dun bebouwd	22	26	2	2
	dun bebouwd	20	29	3	4
	dicht bebouwd	26	27	4	4
	zeer dicht bebouwd	30	31	4	4
Aantal jongeren	weinig jongeren	33	35	4	5
	matig weinig jongeren	26	28	7	4
	matig veel jongeren	28	31	3	4
	veel jongeren	19	23	2	2
SES	erg zwakke SES	32	33	4	4
	matig zwakke SES	29	30	7	5
	matig sterke SES	20	24	2	2
	erg sterke SES	20	22	3	3
Organisatie leerplichttaken	RBL of SWG	27	28	4	4
	zelfstandige gemeente	28	32	3	4
Totaal		27	30	4	4

Uit bovenstaande tabel blijkt het volgende voor de gemeenten die hebben gerepsondeerd:

- Het totale uitgavniveau ligt in 2021 en 2022 op gemiddeld circa 27 à 30 euro per jongere (5-18 jaar). Dit betreft gemiddeld 4 fte per 10.000 jongeren;
- Gemeenten met meer inwoners en een grote mate van verstedelijking hebben gemiddeld een hoger uitgavniveau en een hogere fte-inzet. Bij beide structuurkenmerken is een vergelijkbaar

bestedingspatroon zichtbaar. Daarnaast hebben gemeenten met een zwakkere sociaaleconomische status³ een duidelijk hoger uitgavenniveau;

- Er lijkt sprake te zijn van een schaaffect: gemeenten met een relatief jongere bevolking hebben een lager uitgavenniveau per jongere dan meer vergrijsde gemeenten;
- Gemeenten die participeren in een RBL of SWG besteden minder middelen aan leerplichttaken dan zelfstandige gemeenten. Dit kan samenhangen met een schaaffect omdat de taken zijn georganiseerd voor een grotere populatie, maar er kan ook sprake zijn van samenloop met andere kenmerken (samenwerking bij een gemiddeld sterkere SES) of ander beleid (minder bovenwettelijke taken). Op deze vragen wordt in paragraaf 3.2 en 3.3 antwoord gegeven;
- Het uitgavenniveau neemt toe in 2022 ten opzichte van 2021. Dit betreft een combinatie van een toename van fte's en gestegen salariskosten. Deze toename lijkt wat sterker te zijn voor kleinere, minder verstedelijkte gemeenten met een relatief wat sterkere SES.⁴ Het verschil in uitgavenniveau tussen gemeenten neemt daardoor iets af. De stijging is sterker in gemeenten waar de problematiek minder groot is wat er op duidt dat deze gemeenten 'een beetje bijtrekken' en/of omdat de problematiek toeneemt.

3.2 Onderscheid in wettelijke en bovenwettelijke taken

Binnen de totale inzet voor de leer- en kwalificatieplicht is uitgevraagd welk deel hiervan samenhangt met de uitvoering van wettelijke taken en welk deel betrekking heeft op extra activiteiten (bovenwettelijke taken). Bij bovenwettelijke taken gaat het vooral om activiteiten meer gericht op preventie (zie ook paragraaf 2.1).

In tabel 3-2 zijn voor de responderende gemeenten de totale uitgaven per jongere (5-18 jaar) inzichtelijk gemaakt voor de wettelijke en de bovenwettelijke taken. Niet alle gemeenten registreren het onderscheid in wettelijke en bovenwettelijke taken. Gemeenten hebben soms ook een inschatting moeten maken welk deel van de ureninzet samenhangt met bovenwettelijke taken.

³ Op basis van de CBS-indicator waarin opleidingsniveau, welvaart en arbeidsverleden tot uiting komt.

⁴ Door de wat lagere respons op de fte-uitvraag vertoont deze uitkomst op bepaalde structuurkenmerken een wat afwijkende beeld ten opzichte van de uitgavenpatronen.

Tabel 3-2: Uitgaven leer- en kwalificatieplicht in euro per jongere (5-18 jaar) voor wettelijke en bovenwettelijke taken, realisatie 2021 en 2022

Structuurkenmerk	Indeling gemeenten	Uitgaven per jongere 5-18 jaar					
		2021			2022		
		Totaal n=32	Wettelijk n=31	Bovenwettelijk n=31	Totaal n=40	Wettelijk n=31	Bovenwettelijk n=31
Inwoners	0-20.000	20	15	5	21	15	6
	20-50.000	23	18	4	28	22	6
	50-100.000	27	20	7	29	21	8
	100.000+	32	18	14	32	17	15
Verstedelijking	zeer dun bebouwd	22	18	4	26	20	6
	dun bebouwd	20	12	9	29	20	10
	dicht bebouwd	26	22	5	27	23	5
	zeer dicht bebouwd	30	19	10	31	20	11
Aantal jongeren	weinig jongeren	33	19	14	35	20	15
	matig weinig jongeren	26	21	5	28	22	6
	matig veel jongeren	28	22	6	31	25	7
	veel jongeren	19	15	3	23	17	5
SES	erg zwakke SES	32	19	13	33	20	13
	matig zwakke SES	29	26	3	30	27	3
	matig sterke SES	20	15	5	24	17	7
	erg sterke SES	20	16	4	22	17	5
Organisatie leerplichttaken	RBL of SWG	27	20	7	28	20	8
	zelfstandige gemeente	28	18	11	32	20	12
Totaal		27	19	8	30	20	9
Door afronding kan het totaal afwijken van de som der delen							

Voor de responderende gemeenten hangt van het totaal (27 à 30 euro per jongere) gemiddeld 8 à 9 euro samen met bovenwettelijke taken (regel *totaal*). De bovenwettelijke taken maken aldus circa 30% uit van de totale uitgaven.

De spreiding in de bestedingen aan bovenwettelijke taken tussen (typen) gemeenten loopt uiteen van gemiddeld circa 5 euro tot circa 15 euro per jongere (kolom *bovenwettelijk*). Sommige individuele gemeenten besteden helemaal geen middelen aan bovenwettelijke taken, andere gemeenten juist een belangrijk deel van de uitgaven. Uit de analyse naar structuurkenmerken komt dat vooral grotere gemeenten en gemeenten met een erg zwakke sociaaleconomische status meer middelen besteden aan bovenwettelijke taken. Ook gemeenten die de leerplichttaken zelfstandig uitvoeren leggen meer de nadruk op bovenwettelijke taken. Daarbij gaat het zowel om bestedingen in absolute zin als het relatieve aandeel in de uitgaven. Dat betekent dat het hogere kostenniveau van grotere, meer verstedelijkte gemeenten en gemeenten met een zwakke sociaaleconomische status tenminste voor een deel samenhangt met de uitvoering van bovenwettelijke taken. Gemeenten die participeren in een RBL of SWG geven een groter deel van de middelen uit aan de uitvoering van de wettelijke taken.

Opgemerkt wordt dat de toename (van 12 naar 20 euro per jongere wettelijke taken) in de groep ‘dun bebouwd’ samenhangt met enkele extra gemeenten die in 2022 wel maar in 2021 niet hebben gerepsondeerd. Deze extra gemeenten hebben een hoger kostenniveau – omdat zij ook te maken hebben met andere kostenverhogende factoren (zoals zwakker ses en weinig jongeren).

3.3 Uitgaven leer- kwalificatieplicht naar combinaties van kenmerken

In de uitkomsten van totale uitgaven van de leer- en kwalificatieplicht naar typen gemeenten kan sprake zijn van bepaalde samenloop van gemeentelijke kenmerken. Bijvoorbeeld dat grotere gemeenten de leer- en kwalificatieplicht vaker zelfstandig uitvoeren en dat juist deze gemeenten een zwakkere sociaaleconomische status hebben. Om daar enig inzicht in te geven worden de totale uitgaven in deze paragraaf weergegeven voor combinaties van (structuur en organisatorische) kenmerken.

spiegel voor gemeenten

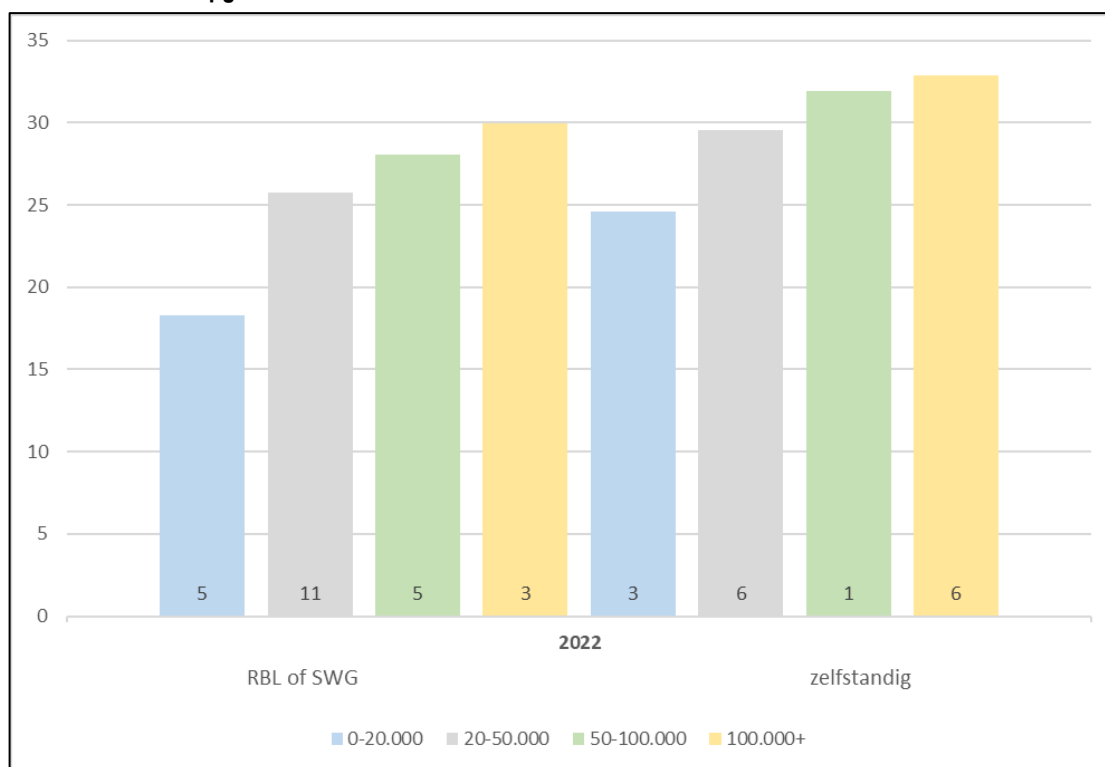
Door kenmerken te combineren kunnen individuele gemeenten, zowel gemeenten die hebben deelgenomen aan het onderzoek als ook andere gemeenten, zich beter spiegelen aan vergelijkbare gemeenten. Verschillen die dan zichtbaar worden zullen dan grotendeels kunnen worden verklaard door verschillen in beleid en uitvoering van (boven) wettelijke taken. In bijlage A is de indeling voor elke gemeente aangegeven.

De uitgaven worden in deze paragraaf in beeld gebracht voor indelingen in inwonertal en sociaaleconomische status, beide in combinatie met organisatievorm (zelfstandig of in RBL-/SWG-verband).

uitgaven leerplicht naar inwonertal en organisatievorm

In figuur 3-1 zijn de uitgaven voor leerplicht in beeld gebracht naar inwonergroottes binnen beide organisatievormen (zelfstandige uitvoering of in RBL-/SWG-verband).

Figuur 3-1: Uitgaven leerplicht per jongere (5-18 jaar) in 2022 naar inwonergroepen binnen organisatievorm (zelfstandig of RBL/SWG). Het aantal waarnemingen per combinatie van kenmerken is onderin de staaf opgenomen.

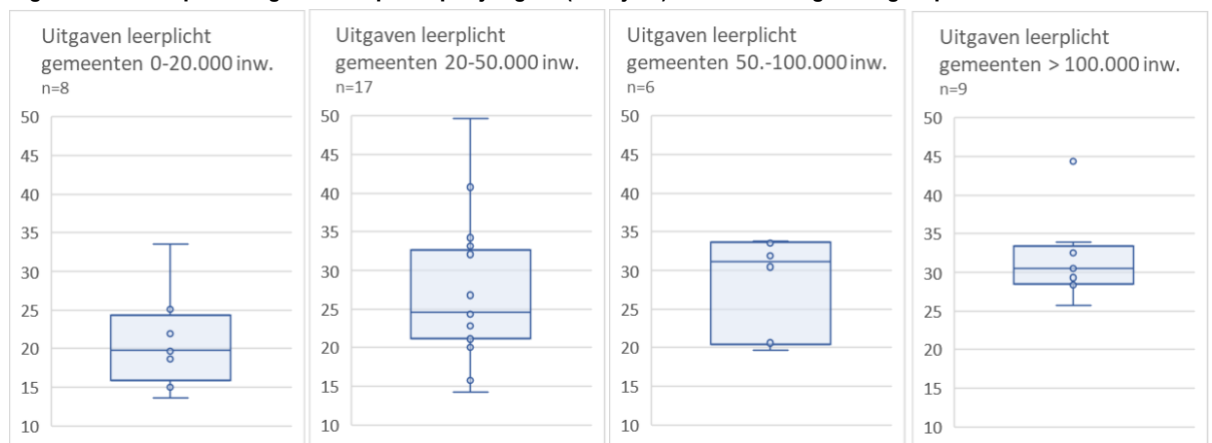
Uit deze figuur blijkt dat de uitgaven per jongere (5-18 jaar) voor grotere gemeenten hoger zijn, zowel voor gemeenten die de taken zelfstandig uitvoeren als voor RBL-/SWG-gemeenten. Daarnaast zien we dat

gemeenten die de taken zelfstandig uitvoeren ook hogere uitgaven per jongere laten zien. Het uitgavenverschil per inwonersgroep is wel groter voor de kleinste gemeenten; bij gemeenten met minder dan 20.000 inwoners is het verschil tussen enerzijds RBL of SWG en anderzijds een zelfstandige uitvoering groter dan bij grotere gemeenten.

Hieronder zijn in boxplots de waarnemingen weergegeven voor de verschillende inwonergroottes. Een boxplot is een vijf-getallensamenvatting en bestaat uit het [minimum](#), het eerste [kwartiel](#), de [mediaan](#) (of tweede kwartiel), het derde kwartiel en het [maximum](#) van de waargenomen data.⁵

De box geeft aan in welke bandbreedte de meeste waarnemingen zich bevinden, exclusief uitschieters die in de lijn naar boven en beneden zichtbaar zijn gemaakt. De streep binnen de box geeft de mediaan aan. Waarnemingen (stipjes) kunnen over elkaar heen liggen.

Figuur 3-2: Boxplots uitgaven leerlicht per jongere (5-18 jaar) naar inwonergroottes

Uit bovenstaande boxplots blijkt dat het uitgavenniveau (uitgedrukt in de mediaan) hoger ligt naarmate gemeenten meer inwoners hebben. De bandbreedte van individuele gemeenten is wat groter voor gemeenten tussen de 20.000 en 100.000 inwoners, maar juist veel kleiner voor de grootste en kleinste groep (afgezien van een duidelijk uitschieter).

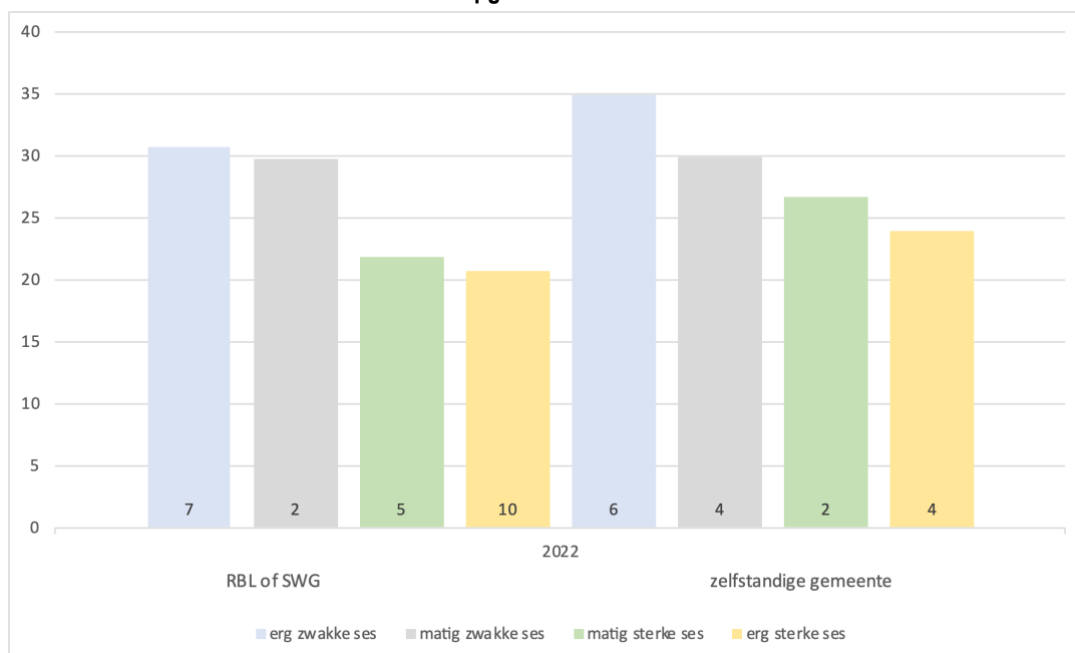
uitgaven leerlicht naar sociaaleconomische status en organisatievorm

In figuur 3-3 zijn de uitgaven voor leerlicht in beeld gebracht naar indeling in sociaaleconomische status⁶ binnen beide organisatievormen (zelfstandige uitvoering of in RBL-/SWG-verband).

⁵ Zie voor een nadere toelichting: <https://nl.wikipedia.org/wiki/Boxplot>

⁶ Gemeenten met een zwakke SES scoren tussen de -1 en 0 op de CBS-indicator, gemeenten met een matig zwakke SES scoren tussen de 0 en 0,075, gemeenten met een matig sterke SES scoren tussen 0,075 en 0,15 en gemeenten met een erg sterke SES scoren tussen 0,15 en 1 op de CBS-indicator.

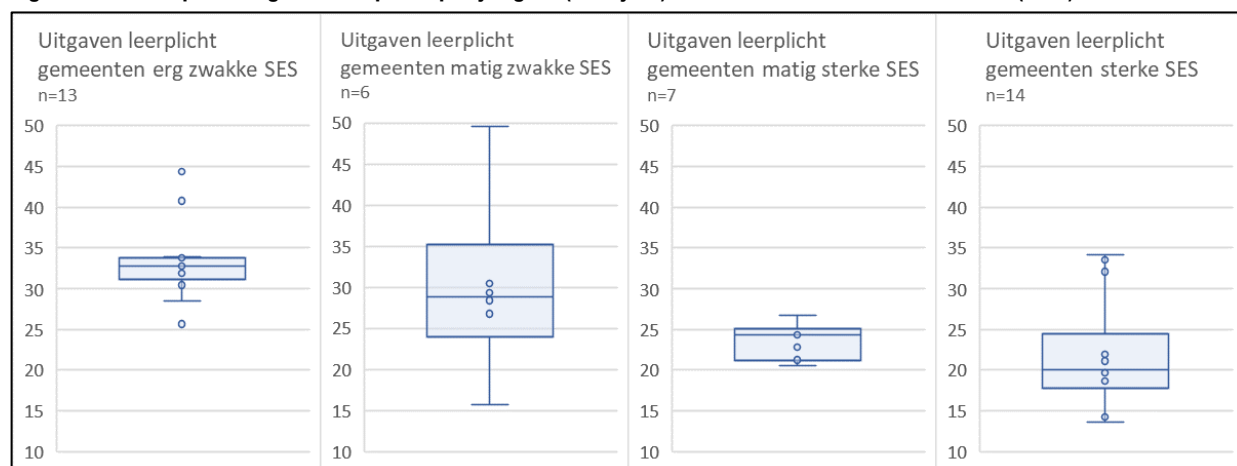
Figuur 3-3: Uitgaven leerplicht per jongere (5-18 jaar) in 2022 naar indeling in sociaaleconomische status binnen organisatievorm (zelfstandig of RBL/SWG). Het aantal waarnemingen per combinatie van kenmerken is onderin de staaf opgenomen.

Uit bovenstaand figuur blijkt dat het uitgavenniveau duidelijk hoger is voor gemeenten met een erg zwakke sociaaleconomische status en dat de uitgaven afnemen als de sociaaleconomische status verbetert. Dit geldt zowel voor gemeenten die deelnemen aan een RBL of SWG als voor gemeenten die de leerplichttaken zelfstandig uitvoeren. Op de meeste niveaus van de sociaaleconomische structuur zijn de uitgaven hoger voor gemeenten die de taken zelfstandig uitvoeren. Dit verschil (in euro's per jongere) is het grootst voor de gemeenten met de zwakste sociaaleconomische status.

Hieronder zijn in boxplots de waarnemingen weergegeven voor de verschillende indelingen naar sociaaleconomische status. De box geeft aan in welke bandbreedte de meeste waarnemingen zich bevinden, exclusief uitschieters die in de lijn naar boven en beneden zichtbaar zijn gemaakt. De streep binnen de box geeft de mediaan aan. Waarnemingen (stipjes) kunnen over elkaar heen liggen.

Figuur 3-4: Boxplots uitgaven leerplicht per jongere (5-18 jaar) naar sociaaleconomische status (SES)

Uit bovenstaande boxplots blijkt de hogere uitgaven (mediaan) voor gemeenten met een erg zwakke sociaaleconomische status (box ligt hoger in de grafiek).

4 Conclusie

De uitgaven voor de leer- kwalificatieplicht (tot 18 jaar) bij de gemeenten die een bijdrage hebben geleverd in het onderzoek zijn gemiddeld 27 à 30 euro per jongere (5-18 jaar). De uitgaven nemen toe tussen de jaren 2021 en 2022. De uitgaven aan wettelijke taken bedragen gemiddeld 19 à 20 euro per jongere en zijn daarmee ongeveer 70% van de totale uitgaven. Wanneer gemeenten worden ingedeeld naar typen op basis van structuur- en organisatiekenmerken, dan lopen de gemiddelde uitgaven aan wettelijke taken uiteen van 15 euro per jongere tot 25 euro per jongere. Variatie binnen deze bandbreedte wordt veroorzaakt door de omvang van de gemeente/doelgroep, de verstedelijkingsgraad en de sociaaleconomische status. De organisatievorm zorgt niet voor een afwijkend bestedingspatroon op de wettelijke taken.

In algemene zin besteden (in het totaal) grotere, verstedelijkte gemeenten en/of gemeenten met een zwakkere sociaaleconomische structuur meer middelen per jongere aan de leerplichttaken. Ook gemeenten met relatief weinig jongeren hebben een hoger uitgavenpatroon, vooral veroorzaakt door nadelige schaafeffecten. Ten slotte zijn de uitgaven hoger voor gemeenten die de taken zelfstandig uitvoeren ten opzichte van gemeenten die participeren in een RBL of SWG.

Deze kostenverschillen hangen tenminste voor een deel samen met beleidskeuzes om meer in te zetten op bovenwettelijke taken (preventie, huisbezoeken, e.d.). Gemiddeld heeft ongeveer 30% van de uitgaven bij responderende gemeenten betrekking op deze bovenwettelijke taken. De spreiding tussen gemeenten is groot; sommige gemeenten verrichten geen bovenwettelijke taken terwijl andere gemeenten hier juist op inzetten. Uit de analyse naar structuurkenmerken blijkt dat vooral grotere gemeenten en gemeenten met een erg zwakke sociaaleconomische status meer middelen besteden aan bovenwettelijke taken. Ook gemeenten die de leerplichttaken zelfstandig uitvoeren leggen meer de nadruk op bovenwettelijke taken.

Voor de meeste waarnemingen is de bandbreedte in een uitgavengroep, uitgedrukt per jongere (5-18 jaar) relatief klein, wel zijn er soms enkele gemeenten die een hoger of lager bestedingspatroon hebben, dit hangt vooral samen met beleidskeuzes en de gekozen uitvoering.

Bijlagen

A. Gemeentelijke indeling structuurkenmerken

leeswijzer

Gemeenten kunnen in onderstaande tabel aflezen hoe ze kunnen worden ingedeeld naar de indeling in structuurkenmerken die van invloed zijn op de uitgaven voor de leerplichttaken. Hun eigen uitgaven kunnen ze op die manier spiegelen met de uitkomsten van de steekproefgemeenten naar (combinaties van) structuurkenmerken in hoofdstuk 3. De verstedelijkingsgraad is afgeleid van de gemiddelde omgevingsadressendichtheid, het aantal jongeren is uitgedrukt in het aantal jongeren per 1.000 inwoners en de sociaaleconomische status (SES) op basis van de CBS-indicator waarin opleidingsniveau, welvaart en arbeidsverleden tot uiting komt (het CBS deelt gemeenten in op een schaal van -1 tot 1).

gemeente	inwoners	Verstedelijking	aantal jongeren	SES
Aa en Hunze	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Aalsmeer	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Aalten	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Achtkarspelen	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	erg zwak
Alblasserdam	20-50.000	dicht bebouwd	veel	matig zwak
Albrandswaard	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Alkmaar	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
Almelo	50-100.000	dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Almere	100.000+	dicht bebouwd	veel	matig zwak
Alphen aan den Rijn	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg sterk
Alphen-Chaam	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Altena	50-100.000	zeer dun bebouwd	veel	matig sterk
Ameland	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Amersfoort	100.000+	zeer dicht bebouwd	veel	matig sterk
Amstelveen	50-100.000	zeer dicht bebouwd	veel	matig sterk
Amsterdam	100.000+	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Apeldoorn	100.000+	dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
Arnhem	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig weinig	erg zwak
Assen	50-100.000	dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Asten	0-20.000	dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Baarle-Nassau	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Baarn	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	erg sterk
Barendrecht	20-50.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Barneveld	50-100.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Beek	0-20.000	dun bebouwd	weinig	matig zwak
Beekdaelen	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Beesel	0-20.000	dun bebouwd	weinig	matig zwak
Berg en Dal	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
Bergeijk	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Bergen (L.)	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
Bergen (NH.)	20-50.000	dun bebouwd	weinig	erg sterk
Bergen op Zoom	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig weinig	erg zwak
Berkelland	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Bernheze	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Best	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	erg sterk
Beuningen	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Beverwijk	20-50.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
Bladel	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Blaricum	0-20.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Bloemendaal	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk

Bodegraven-Reeuwijk	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Boekel	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Borger-Odoorn	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
Borne	20-50.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Borsele	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Boxtel	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Breda	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
Brielle	0-20.000	dun bebouwd	weinig	erg sterk
Bronckhorst	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Brummen	20-50.000	dun bebouwd	weinig	matig sterk
Brunssum	20-50.000	dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Bunnik	0-20.000	zeer dun bebouwd	veel	erg sterk
Bunschoten	20-50.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Buren	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Capelle aan den IJssel	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Castricum	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	erg sterk
Coevorden	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	matig zwak
Cranendonck	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Culemborg	20-50.000	dicht bebouwd	veel	matig sterk
Dalfsen	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	erg sterk
Dantumadiel	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg zwak
De Bilt	20-50.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
De Fryske Marren	50-100.000	zeer dun bebouwd	matig veel	matig sterk
De Ronde Venen	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
De Wolden	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Delft	100.000+	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Den Helder	50-100.000	dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Deurne	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Deventer	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Diemen	20-50.000	zeer dicht bebouwd	weinig	matig zwak
Dijk en Waard	50-100.000	dicht bebouwd	veel	matig sterk
Dinkelland	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Doesburg	0-20.000	dun bebouwd	weinig	erg zwak
Doetinchem	50-100.000	dun bebouwd	matig weinig	erg zwak
Dongen	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	matig sterk
Dordrecht	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Drechterland	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Drimmelen	20-50.000	dun bebouwd	weinig	erg sterk
Dronten	20-50.000	dun bebouwd	veel	matig sterk
Druuten	0-20.000	dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Duiven	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Echt-Susteren	20-50.000	dun bebouwd	weinig	matig zwak
Edam-Volendam	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	erg sterk
Ede	100.000+	dicht bebouwd	veel	matig sterk
Eemnes	0-20.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Eemsdelta	20-50.000	dun bebouwd	weinig	erg zwak
Eersel	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Eijsden-Margraten	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Eindhoven	100.000+	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Elburg	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	matig sterk
Emmen	100.000+	dun bebouwd	matig weinig	erg zwak
Enkhuizen	0-20.000	dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Enschede	100.000+	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Epe	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Ermelo	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Etten-Leur	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	matig sterk
Geertruidenberg	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Geldrop-Mierlo	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	matig sterk
Gemert-Bakel	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Gennep	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Gilze en Rijen	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	matig sterk

Goeree-Overflakkee	50-100.000	zeer dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Goes	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
Goirle	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Gooise Meren	50-100.000	zeer dicht bebouwd	veel	erg sterk
Gorinchem	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Gouda	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
Groningen	100.000+	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Gulpen-Wittem	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Haaksbergen	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Haarlem	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig veel	matig sterk
Haarlemmermeer	100.000+	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Halderberge	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	matig zwak
Hardenberg	50-100.000	zeer dun bebouwd	veel	matig sterk
Harderwijk	20-50.000	dicht bebouwd	veel	matig zwak
Hardinxveld-Giessendam	0-20.000	dun bebouwd	veel	matig sterk
Harlingen	0-20.000	dun bebouwd	matig weinig	erg zwak
Hattem	0-20.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Heemskerk	20-50.000	zeer dicht bebouwd	matig weinig	matig sterk
Heemstede	20-50.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Heerde	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Heerenveen	50-100.000	dun bebouwd	matig veel	matig zwak
Heerlen	50-100.000	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Heeze-Leende	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Heiloo	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	erg sterk
Hellendoorn	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Hellevoetsluis	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
Helmond	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Hendrik-Ido-Ambacht	20-50.000	zeer dicht bebouwd	veel	erg sterk
Hengelo	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig weinig	erg zwak
Het Hogeland	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg zwak
Heumen	0-20.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Heusden	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Hillegom	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	erg sterk
Hilvarenbeek	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Hilversum	50-100.000	zeer dicht bebouwd	veel	matig sterk
Hoeksche Waard	50-100.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Hof van Twente	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Hollands Kroon	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Hoogeveen	50-100.000	dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Hoorn	50-100.000	dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
Horst aan de Maas	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Houten	50-100.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Huizen	20-50.000	zeer dicht bebouwd	matig weinig	matig sterk
Hulst	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
IJsselstein	20-50.000	zeer dicht bebouwd	veel	erg sterk
Kaag en Braassem	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Kampen	50-100.000	dicht bebouwd	veel	matig zwak
Kapelle	0-20.000	zeer dun bebouwd	veel	erg sterk
Katwijk	50-100.000	zeer dicht bebouwd	veel	matig sterk
Kerkrade	20-50.000	dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Koggenland	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Krimpen aan den IJssel	20-50.000	zeer dicht bebouwd	veel	matig zwak
Krimpenerwaard	50-100.000	dun bebouwd	veel	matig sterk
Laarbeek	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Land van Cuijk	50-100.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Landgraaf	20-50.000	dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Landsmeer	0-20.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Lansingerland	50-100.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Laren	0-20.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Leeuwarden	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig weinig	erg zwak
Leiden	100.000+	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak

Leiderdorp	20-50.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg sterk
Leidschendam-Voorburg	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	matig sterk
Lelystad	50-100.000	dicht bebouwd	veel	erg zwak
Leudal	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Leusden	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	erg sterk
Lingewaard	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Lisse	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	matig sterk
Lochem	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Loon op Zand	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Lopik	0-20.000	zeer dun bebouwd	veel	erg sterk
Losser	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	matig zwak
Maasdriel	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Maasgouw	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Maashorst	50-100.000	dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Maassluis	20-50.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Maastricht	100.000+	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Medemblik	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Meerssen	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Meerijstad	50-100.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Meppel	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
Middelburg	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
Midden-Delfland	0-20.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Midden-Drenthe	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Midden-Groningen	50-100.000	dun bebouwd	matig weinig	erg zwak
Moerdijk	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Molenlanden	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	erg sterk
Montferland	20-50.000	dun bebouwd	weinig	matig zwak
Montfoort	0-20.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Mook en Middelaar	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Neder-Betuwe	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	matig sterk
Nederweert	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Nieuwegein	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
Nieuwkoop	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Nijkerk	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Nijmegen	100.000+	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Nissewaard	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Noardeast-Fryslân	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	erg zwak
Noord-Beveland	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Noordenveld	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
Noordoostpolder	20-50.000	dun bebouwd	veel	matig zwak
Noordwijk	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	erg sterk
Nuenen, Gerwen en Nederwetten	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Nunspeet	20-50.000	dun bebouwd	veel	matig sterk
Oegstgeest	20-50.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Oirschot	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Oisterwijk	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Oldambt	20-50.000	dun bebouwd	weinig	erg zwak
Oldebroek	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	matig sterk
Oldenzaal	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
Olst-Wijhe	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Ommen	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Oost Gelre	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Oosterhout	50-100.000	dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
Ooststellingwerf	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	matig zwak
Oostzaan	0-20.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Opmeer	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Opsterland	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	matig sterk
Oss	50-100.000	dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
Oude IJsselstreek	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
Ouder-Amstel	0-20.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk

<i>Oudewater</i>	0-20.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
<i>Overbetuwe</i>	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
<i>Papendrecht</i>	20-50.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	matig sterk
<i>Peel en Maas</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
<i>Pekela</i>	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	erg zwak
<i>Pijnacker-Nootdorp</i>	50-100.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
<i>Purmerend</i>	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
<i>Putten</i>	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
<i>Raalte</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
<i>Reimerswaal</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	matig zwak
<i>Renkum</i>	20-50.000	dun bebouwd	weinig	matig sterk
<i>Renswoude</i>	0-20.000	zeer dun bebouwd	veel	erg sterk
<i>Reusel-De Mierden</i>	0-20.000	zeer dun bebouwd	veel	erg sterk
<i>Rheden</i>	20-50.000	dicht bebouwd	weinig	erg zwak
<i>Rhenen</i>	20-50.000	dun bebouwd	veel	matig sterk
<i>Ridderkerk</i>	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
<i>Rijssen-Holten</i>	20-50.000	dun bebouwd	veel	matig sterk
<i>Rijswijk</i>	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
<i>Roerdalen</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
<i>Roermond</i>	50-100.000	dicht bebouwd	weinig	erg zwak
<i>Roosendaal</i>	50-100.000	dicht bebouwd	matig weinig	erg zwak
<i>Rotterdam</i>	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig weinig	erg zwak
<i>Rozendaal</i>	0-20.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
<i>Rucphen</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
<i>Schagen</i>	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	matig sterk
<i>Scherpenzeel</i>	0-20.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
<i>Schiedam</i>	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
<i>Schiermonnikoog</i>	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
<i>Schouwen-Duiveland</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
<i>'s-Gravenhage</i>	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
<i>'s-Hertogenbosch</i>	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
<i>Simpelveld</i>	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
<i>Sint-Michiëlsgestel</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
<i>Sittard-Geleen</i>	50-100.000	dicht bebouwd	weinig	erg zwak
<i>Sliedrecht</i>	20-50.000	dicht bebouwd	veel	matig zwak
<i>Sluis</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
<i>Smallingerland</i>	50-100.000	dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
<i>Soest</i>	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	erg sterk
<i>Someren</i>	0-20.000	dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
<i>Son en Breugel</i>	0-20.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
<i>Stadskanaal</i>	20-50.000	dun bebouwd	weinig	erg zwak
<i>Staphorst</i>	0-20.000	zeer dun bebouwd	veel	erg sterk
<i>Stede Broec</i>	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	matig zwak
<i>Steenbergen</i>	20-50.000	dun bebouwd	weinig	matig zwak
<i>Steenwijkerland</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	matig zwak
<i>Stein</i>	20-50.000	dun bebouwd	weinig	matig zwak
<i>Stichtse Vecht</i>	50-100.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
<i>Súdwest-Fryslân</i>	50-100.000	dun bebouwd	matig veel	matig zwak
<i>Terneuzen</i>	50-100.000	dun bebouwd	weinig	erg zwak
<i>Terschelling</i>	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
<i>Texel</i>	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
<i>Teylingen</i>	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	erg sterk
<i>Tholen</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	matig zwak
<i>Tiel</i>	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	erg zwak
<i>Tilburg</i>	100.000+	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
<i>Tubbergen</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
<i>Twenterand</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	matig zwak
<i>Tynaarlo</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	veel	erg sterk
<i>Tytsjerksteradiel</i>	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	matig sterk
<i>Uitgeest</i>	0-20.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
<i>Uithoorn</i>	20-50.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk

Urk	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Utrecht	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig veel	matig zwak
Utrechtse Heuvelrug	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Vaals	0-20.000	dun bebouwd	weinig	erg zwak
Valkenburg aan de Geul	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
Valkenswaard	20-50.000	dicht bebouwd	weinig	matig zwak
Veendam	20-50.000	dun bebouwd	matig weinig	erg zwak
Veenendaal	50-100.000	zeer dicht bebouwd	veel	matig zwak
Veere	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	erg sterk
Veldhoven	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	erg sterk
Velsen	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
Venlo	100.000+	dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Venray	20-50.000	dun bebouwd	weinig	matig zwak
Vijfheerenlanden	50-100.000	dun bebouwd	veel	matig sterk
Vlaardingen	50-100.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Vlieland	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg zwak
Vlissingen	20-50.000	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Voerendaal	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Voorschoten	20-50.000	zeer dicht bebouwd	veel	erg sterk
Voorst	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Vught	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Waadhoeke	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	matig zwak
Waalre	0-20.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Waalwijk	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
Waddinxveen	20-50.000	dicht bebouwd	veel	matig sterk
Wageningen	20-50.000	zeer dicht bebouwd	weinig	erg zwak
Wassenaar	20-50.000	dicht bebouwd	veel	matig sterk
Waterland	0-20.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Weert	50-100.000	dicht bebouwd	weinig	matig zwak
West Betuwe	50-100.000	zeer dun bebouwd	veel	erg sterk
West Maas en Waal	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Westerkwartier	50-100.000	zeer dun bebouwd	veel	matig sterk
Westerveld	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig sterk
Westervoort	0-20.000	dun bebouwd	matig weinig	matig zwak
Westerwolde	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	erg zwak
Westland	100.000+	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Weststellingwerf	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig weinig	matig zwak
Westvoorne	0-20.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Wierden	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Wijchen	20-50.000	dicht bebouwd	matig veel	matig sterk
Wijdmeren	20-50.000	zeer dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Wijk bij Duurstede	20-50.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Winterswijk	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	matig zwak
Woensdrecht	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	matig zwak
Woerden	50-100.000	dicht bebouwd	veel	erg sterk
Wormerland	0-20.000	dicht bebouwd	matig weinig	matig sterk
Woudenberg	0-20.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Zaanstad	100.000+	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Zaltbommel	20-50.000	dun bebouwd	veel	matig sterk
Zandvoort	0-20.000	zeer dicht bebouwd	weinig	matig zwak
Zeewolde	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Zeist	50-100.000	dicht bebouwd	veel	matig sterk
Zevenaar	20-50.000	dun bebouwd	weinig	matig zwak
Zoetermeer	100.000+	zeer dicht bebouwd	veel	matig zwak
Zoeterwoude	0-20.000	dun bebouwd	matig veel	erg sterk
Zuidplas	20-50.000	dun bebouwd	veel	erg sterk
Zundert	20-50.000	zeer dun bebouwd	weinig	erg sterk
Zutphen	20-50.000	dicht bebouwd	matig weinig	erg zwak
Zwartewaterland	20-50.000	dun bebouwd	veel	matig sterk
Zwijndrecht	20-50.000	zeer dicht bebouwd	matig veel	erg zwak
Zwolle	100.000+	zeer dicht bebouwd	veel	matig zwak

